

UCHWAŁA NR XL/382/2018
RADY MIEJSKIEJ W MUROWANEJ GOŚLINIE

z dnia 6 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia „Programu usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*)
z terenu Miasta i Gminy Murowana Goślina”

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) z terenu Miasta i Gminy Murowana Goślina” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Murowana Goślina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

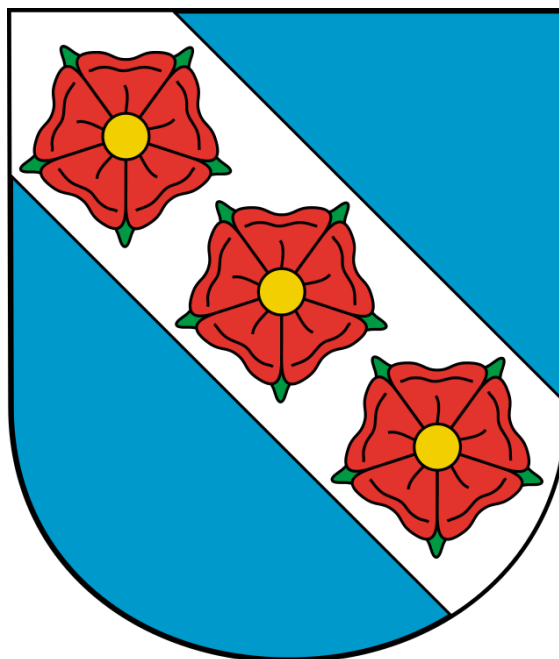
**UZASADNIENIE DO
UCHWAŁY NR XL/382/2018
RADY MIEJSKIEJ W MUROWANEJ GOŚLINIE**

z dnia 6 lutego 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Programu usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*)
z terenu Miasta i Gminy Murowana Goślina”**

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) charakteryzuje się właściwościami parzącymi. Kontakt z tą rośliną może powodować zapalenie skóry, pojawienie się pęcherzy, trudno gojących się ran, długo nieznikających blizn oraz zapalenie spojówek. W związku z powyższym należy podjąć program zwalczania barszczu Sosnowskiego z terenu gminy Murowana Goślina aby uniknąć niebezpiecznych poparzeń mieszkańców, które mogą prowadzić do utraty zdrowia, a nawet do śmierci. Systematyczne usuwanie tej inwazyjnej rośliny zapobiegnie dalszemu rozsiewowi. Ponadto, podjęcie programu zwalczania barszczu Sosnowskiego wiąże się z uzyskaniem dofinansowania na prowadzenie prac zwalczających rośliny.

Gmina Murowana Goślina

PROGRAM USUWANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO (HERACLEUM SOSNOWSKYI) Z TERENU MIASTA I GMINY MUROWANA GOŚLINA

Autor opracowania:
Małgorzata Sakowicz – podinspektor ds. ochrony środowiska

1.	Wstęp.....	3
2.	Cele i zadania programu.....	4
3.	Charakterystyka barszczu Sosnowskiego.....	4
4.	Instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu zabiegów związanych ze zwalczaniem barszczu Sosnowskiego	5
5.	Metody zwalczania.....	6
6.	Inwentaryzacja skupisk barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina....	8
7.	Harmonogram działań mających na celu zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina	11
8.	Zagrożenia realizacji Programu zwalczania barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina	12
9.	Wykorzystane materiały	13

1. Wstęp

Występowanie barszczu Sosnowskiego na terenie miasta i gminy Murowana Goślina stanowi podstawę do opracowania wytycznych dotyczących metod i zasad zwalczania uciążliwej rośliny, występującej pod nazwą gatunkową: barszcz Sosnowskiego (łac. *Heracleum Sosnowskyi*).

Obecność barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina związana jest najprawdopodobniej z jego sprowadzeniem z ZSRR do Polski w latach 70-tych ubiegłego wieku z przeznaczeniem na karmę dla zwierząt. W miarę upływu lat okazało się, że właściwości rośliny nie sprostają oczekiwaniom pod względem przyswajalności przez zwierzęta. Co więcej: okazało się, że barszcz Sosnowskiego na terenie Polski ma doskonałe warunki do rozwoju oraz rozprzestrzeniania się a jego obecność i skutki z niej wynikające urosły do rangi problemu.

Roślina pochodzi z Kaukazu, w naszej florze ma statut kenofita (rośliny o obcym pochodzeniu, która nie należy do rodzimej flory a zadomowiła się w ostatnich czasach). Negatywne skutki kontaktu z rośliną są na tyle poważne by uznać ją za zagrażającą zdrowia ludzi i zwierząt.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.) – zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej; oraz ochrony środowiska.

Biorąc pod uwagę zagrożenia – dla zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska – powodowane niekontrolowanym rozprzestrzenianiem się barszczu Sosnowskiego, uzasadnionym jest stwierdzenie, że zwalczanie *Heracleum sosnowskyi* należy do zadań własnych gminy.

2. Cele i zadania programu

Celem Programu „Zwalczania barszczu Sosnowskiego (Heracleum sosnowskyi) na terenie miasta i gminy Murowana Goślina” jest przede wszystkim zminimalizowanie ryzyka narażenia zdrowia mieszkańców gminy Murowana Goślina i pozostałych osób.

Powyższy cel można uzyskać poprzez:

- działania propagandowe mające na celu uświadomienie społeczeństwa o szkodliwości barszczu Sosnowskiego i ewentualnych skutkach styczności z rośliną;
- zwalczanie roślin.

By osiągnąć wyznaczony cel należy połączyć zadania polegające na zwalczaniu mechanicznym i chemicznym jak i informowaniu mieszkańców o zagrożeniach wynikających z obecności barszczu Sosnowskiego.

Zadaniem programu jest określenie sposobów sukcesywnego zwalczania barszczu Sosnowskiego. W programie została ujęta konieczność bieżącego inwentaryzowania skupisk barszczu Sosnowskiego. Ponadto inwentaryzacja skupisk rośliny daje możliwość przedstawienia wstępnej analizy ekonomicznej wdrożenia programu.

3. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego

Rodzina baldaszkowatych, do której należy barszcz Sosnowskiego liczy około 3000 gatunków bylin, roślin dwuletnich i jednorocznych o charakterystycznym wyglądzie i jednolitej budowie kwiatów i owoców. Większość baldaszkowatych żyjących w Polsce należy do chwastów łąkowych i pastwiskowych, duszących lub ogładzających rośliny pastewne.

W owocach, liściach i łodygach roślin baldaszkowatych ciągną się przewody, które wypełnione są olejkami lotnymi, nadającymi roślinom silny zapach. Pewne gatunki rodziny baldaszkowatych są silnie trujące, co spowodowane jest obecnością obfitych ilości żywicy i alkaloidów. Do wspomnianej grupy gatunków zaliczany jest barszcz Sosnowskiego (Heracleum Sosnowskyi).

Łodyga barszczu Sosnowskiego dorasta do 4 m wysokości. Jest głęboko

i podłużnie bruzdowana, rzadko owłosiona. Liście są pierzastodzielne, składające się z dość szerokich i tępo zakończonych odcinków. Dolne liście są trójkątne, z podzielną blaszką. Starsze liście są pierzastodzielne z pochewkami. Po roztarciu wydzielają zapach kumaryny. Kwiaty są zebrane w gęsty i bardzo duży baldach natomiast korona ma pięć białych płatków, jeden słupek. Owocem jest rozłupnia zawierająca dwie niełupki.

Barszcz Sosnowskiego charakteryzuje się właściwościami alergizującymi i toksycznymi. Włoski na łodygach i liściach wydzielają parzącą substancję, która zawiera furanokumaryny, będącą prenylowaną formą kumaryny. Furanokumaryny, które po zetknięciu ze skórą powodują oparzenia słoneczne, osadzają się na liściach rośliny i są naturalną ochroną przed promieniami UV i pasożytami. Szkodliwe właściwości rośliny ujawniają się w wysokich temperaturach i przy dużej wilgotności powietrza. U zwierząt powoduje podrażnienie przewodu pokarmowego, nudności, biegunkę oraz krwotoki wewnętrzne. Objawami u ludzi jest zapalenie skóry, powstawanie pęcherzy i zapalenie spojówek. Uczulenie skóry podobne jest do oparzenia, w wyniku, którego powstają trudno gojące się rany.

4. Instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu zabiegów związanych ze zwalczaniem barszczu Sosnowskiego

1. Pracownicy zatrudnieni przy stosowaniu środków chemicznych zobowiązani są do ścisłego przestrzegania wskazań producenta tych środków oraz do stosowania odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

2. Po zakończeniu pracy odzież ochronną należy zdjąć, dokładnie oczyścić i przechować zgodnie z instrukcją użytkowania.

3. Po zdjęciu odzieży ochronnej należy dokładnie umyć się i kilkakrotnie przepłukać wodą usta oraz ubrać się we własną czystą odzież – w tym celu musi być zapewniony odpowiedni zapas ciepłej wody i środków czystości.

4. Przelewanie środków chemicznych należy wykonywać w taki sposób, aby nie dopuszczać do znoszenia ich przez wiatr na ludzi i sprzęt.

5. Spożywanie posiłków i palenie tytoniu jest dopuszczalne tylko

w wyznaczonych miejscach, po uprzednim umyciu rąk i twarzy oraz przepłukaniu ust wodą.

6. Zabiegi zawsze należy rozpoczynać od strony zawietrznej.

7. Niewykorzystane preparaty należy po zakończeniu akcji przewieźć do pomieszczenia przeznaczonego na magazynowanie środków chemicznych.

8. Przy stosowaniu środków chemicznych mogą być zatrudnieni wyłącznie pracownicy, którzy przeszli odpowiednie szkolenie bhp i posiadają aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy z zastosowaniem herbicydów.

9. Wszyscy pracownicy biorący udział w zwalczaniu barszczu Sosnowskiego bez względu na stosowaną metodę i wykonywaną pracę, muszą być dokładnie poinformowani o szkodliwości oraz toksycznych i parzących właściwościach tej rośliny.

5. Metody zwalczania

1. Mechaniczne:

a) Orka – na głębokość ok. 24 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczący sposób zredukować procent kiełkujących nasion.

b) Podcinanie lub wykopywanie korzeni – powinno być wykonane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna.

c) Koszenie – metoda stosowana na większych arealach. Bardzo szybkie odrastanie sprawia, że koszenie musi być powtarzane 2-4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion. Niższe koszenie zmniejsza prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętrach. Koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawione możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu.

d) Ścinanie kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion w sposób pozwalający na powstrzymanie wytwarzania nowych nasion. Usuwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich

usuwania. Nie należy tego robić zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie wytworzony zostanie nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone.

e) Zawiązywanie baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych – polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się na baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły barszcze poddaje się procesowi wapnowania.

f) usunięcie wierzchniej warstwy gleby na obszarach na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby.

2. Chemiczne:

Najczęściej do zwalczania barszczu Sosnowskiego stosowane są preparaty zawierające glifosat, które powodują osłabienie siły kiełkowania nasion. Często stosuje się dodatkowe środki chemiczne w celu poprawienia zdolności penetracji oprysku. Późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, jego zwalczanie należy zaplanować na co najmniej 4 do 5 lat. Nie wyklucza się dłuższego czasu zwalczania.

Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach: wiosną – do połowy maja na siewki (do fazy rozety); wczesnym latem – od czerwca w okresie wytwarzania pędów kwiatowych do początku kwitnienia; późnym latem – do jesieni, gdy rośliny osiągną fazę dobrze rozwiniętej rozety (wysokość roślin od 15 do 35 cm) i zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach.

3. Termiczne:

Zwalczanie barszczu Sosnowskiego za pomocą wody o temperaturze 98 stopni Celsjusza wstrzykiwanej w korzenie barszczu. Stosowana jest na małych, średnich i wielkich roślinach, w trakcie i po kwitnieniu, trzykrotnie na każdej roślinie. Metoda powinna być powtarzana przez kilka lat aż do wyczerpania nasion w gruncie i obumarcia systemu korzeniowego.

6. Inwentaryzacja skupisk barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina

L.p.	Nr działki	Obręb	Miasto/Gmina	Szacunkowa powierzchnia [m2]	Właściciel działki
1	90/16	Trojanowo	Gmina	10	Gmina Murowana Goślina
2	93/4	Trojanowo	Gmina	10	Gmina Murowana Goślina
3	94/22	Trojanowo	Gmina	10	Gmina Murowana Goślina
4	90/32	Trojanowo	Gmina	150	Starostwo Powiatowe w Poznaniu
5	94/10	Trojanowo	Gmina	30	Gmina Murowana Goślina
6	472/16	Murowana Goślina	Miasto	30	Właściciel: Gmina Murowana Goślina Trwały zarząd: Gimnazjum nr 1 im. H. Cegielskiego, Murowana Goślina
7	464/4	Murowana Goślina	Miasto	900	Gmina Murowana Goślina
8	470/1	Murowana Goślina	Miasto	10	Gmina Murowana Goślina

Należy wziąć pod uwagę fakt, że wymienione wyżej miejsca występowania barszczu mogą nie obejmować wszystkich siedlisk, w których rozwija się roślina.

Zasadnym więc jest, by dotychczas zinwentaryzowaną powierzchnię powiększyć o 10%. Szacowana powierzchnia na której występuje barszcz Sosnowskiego na terenie miasta i Gminy Murowana Goślina występuje 1265 m².

W przypadku terenów prywatnych zgodnie z uchwałą nr XXIX/297/2013 Rady Miejskiej w Murowanej Goślinie „Zobowiązuje się właścicieli nieruchomości, przez co rozumie się także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki

organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością, do likwidacji z terenu swoich posesji rośliny gatunku barszcz Sosnowskiego.” Do prowadzenia kontroli w związku z wyżej wymienioną uchwałą upoważniona jest Straż Miejska.

6.1. Dokumentacja fotograficzna zinwentaryzowanych miejsc

Działka nr ewid. 464/4

Działka nr ewid. 90/16

Działka nr ewid. 464/4

Działka nr ewid. 472/16

Działka nr ewid 93/4

7. Harmonogram działań mających na celu zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina

W celu zwalczenia populacji barszczu Sosnowskiego powinny zostać przeprowadzone zintensyfikowane działania pozwalające na wyeliminowanie większości skupisk występowania rośliny.

1. Marzec/kwiecień

- opracowanie informacji o morfologii barszczu Sosnowskiego, zagrożeniu w przypadku kontaktu,
- rozpowszechnienie wśród mieszkańców gminy sporządzonych materiałów nt. barszczu Sosnowskiego;.

2. maj/październik

- odizolowanie i zabezpieczenie siedlisk barszczu Sosnowskiego w celu minimalizacji ryzyka dla osób trzecich,
- założenie osłon na baldachy roślin monokarpicznych z zachowaniem wszystkich zasad BHP i w trosce o jak najmniejsze naruszenie kwiatostanu

zdolnego do rozsiewania.

- usunięcie baldach w wyspecjalizowanych kombinezonach, umieszczenie ich w workach z materiałów nieprzepuszczalnych oraz utylizacja,
- usunięcie pędu tj. łodygi wraz z liśćmi i wszystkimi odrostami,
- likwidacja przez wykop korzenia rośliny wraz z jego wszystkimi odrostami,
- przeprowadzenie oprysków z zastosowaniem mieszanki środków glifosat i mieszanina MCPA + fluroxypyr + chlorpyralid. Substancje te muszą zostać zaaplikowane w głąb otworu pozostałego po usunięciu korzenia oraz na obszarze średnicy 1,5 m wokół tegoż miejsca. W ramach metody PASTWA, wykorzystującej opryski herbicydami należy selektywnie wyniszczać wszystkie powstające w przyszłości nowe szczepy rośliny i nie dopuścić do ich wzrostu.
- Obszar wokół miejsc występowania dorosłych roślin należy bardzo dokładnie zbadać i usunąć wszystkie zalążki nowych pędów wyżej wymienionymi metodami, z zachowaniem intensywności w zależności od etapu rozwoju rośliny.
- Jednocześnie każdego roku planowane jest monitorowanie nowych oraz wtórnych skupisk barszczu Sosnowskiego.

7. Zagrożenia realizacji Programu zwalczania barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Murowana Goślina

Prawidłowe zrealizowanie Programu może pozwolić na zlikwidowanie populacji barszczu Sosnowskiego na terenie miasta i gminy Murowana Goślina, jednak niezbędne do tego jest spełnienie poniższych warunków:

1. Konieczna jest bardzo dokładna inwentaryzacja miejsc występowania rośliny, ponieważ pozostawienie nawet jednego jej skupiska może spowodować odrodzenie się populacji;

2. Przedmiotowy Program powinien być realizowany sukcesywnie i z pełnym zachowaniem zaplanowanych terminów; pominięcie jakichkolwiek działań skutkować może niedokładnym usunięciem skupisk zwalczanej rośliny i w efekcie „odrodzenia się” populacji.

8. Wykorzystane materiały

1. „Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.)”
2. „Wytyczne dotyczące zwalczania barszczu Sosnowskiego i barszczu Mantegazziego na terenie Polski”, Warszawa 2014
3. „Barszcz Sosnowskiego obcy gatunek inwazyjny: biologia, zagrożenia, zwalczanie”, Krystyna Mikłaszewska, 2008
4. „Program zwalczania barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Drawsko Pomorskie”, Drawsko Pomorskie 2014r.
5. <http://palacyproblem.pl/>
6. <http://barszcz-sosnowskiego.pl/>